

BILTEN

Sezona **14./15.**

Broj **2**

HRVATSKO FAŠISTIČKO KAZALIŠTE

- povodom predstave *Hrvatsko glumište* (HNK Ivana pl. Zajca u Rijeci, 19. studenog 2014).

Od narodno-srodnih susjeda do divlje stoke s istoka

HRVATSKO
NARODNO
KAZALIŠTE

Ivana pl. Zajca
RIJEKA

HRVATSKO
NARODNO
KAZALIŠTE
I. PL. ZAJCA
KAZALIŠTE
NARODU!

Rijeka, 6. studenog 2014.

Branko Gavella, kazališni redatelj, pedagog, teoretičar, doktor filozofije, jedan od osnivača zagrebačke Akademije dramske umjetnosti i Dramskog kazališta koje danas nosi njegovo ime, objavio je 1953. u knjizi *Hrvatsko glumište* sljedeće riječi: "Kako je hrvatska politika, hrvatska književnost i umjetnost na početku devetnaestog stoljeća stvarana iznova, jer su na jedinom slobodnom području koje je ostalo, veze s prošlošću ipak bar podzemno bile na životu, tako je hrvatsko kazalište u to doba stvarano zaista iz ničega i moralo je, štoviše, u svojim počecima posuđivati sebi svoje glumce iz srpskog vojvođanskog područja, koje je po svojoj ekonomsko-socijalnoj strukturi već prije stvorilo uvjete za osnivanje nekih diletantskih glumačkih grupacija. Htio bih već na početku time podvući jednu od konstitutivnih značajki hrvatskog kazališta, a to je njegova povezanost s narodno-srodnim i blizim susjedima. Hrvatsko je kazalište imalo svoju jugoslavensku komponentu odmah u svom osnutku. I ta je komponenta kudikamo iskrenija i življa no sve 'slovinške', 'ilirске' ili 'jugoslavenske' političke konstrukcije. Nathrvatska širina hrvatskog kazališta nikada nije bila politički tendenciozna."

Krešimir Dolenčić, ravnatelj DK "Gavella" od 1993. do 2003., redatelj sprovoda predsjednika Republike Hrvatske Franje Tuđmana, objavio je 12. studenog 1991. - 25 dana prije ubojstva Aleksandre Zec - sljedeće riječi:

"Divlja stoka s istoka nema šanse. Majmun razbija po kući i svejedno mu je da li je razbio čašu ili kinesku vazu, jer ne zna što je to. Nema majmun šanse u borbi sa čovjekom. Uvijek će se naći načina da ga se uspava i smjesti u kavez gdje mu je i mjesto. (...) Pa da, **oni su takvi bili i 1551. kad je Držić u Dubrovniku pisao Dunda Maroja. To nije ništa nova** i ja se ne iznenađujem. Ljudi se stalno pitaju: kako mogu? Ja znam da mogu i mogu još i više. Između njih i nas razlika je kao između kompjutera prve i pete generacije. Treba ih ili zatvoriti ili eliminirati, jer ništa se bolje od njih ne može očekivati. Nema s njima puno razgovora i pregovora. Uvjeren sam da je njihova kultura ispod razine primitivnog, jer primitivne kulture mogu biti zanimljive i bogate duhovnošću. Ljudi koji pucaju na sv. Vlaha, šibensku katedralu, osječku katedralu - idu u domenu rudimentarne kulture i ne treba žaliti vlastiti život da bi ih se u tome spriječilo." (Krešimir Dolenčić, *Danas*, 12. studenog 1991. Podvučene rečenice ukidaju svaku sumnju je li Dolenčić mislio samo na "Ljude koji pucaju na sv. Vlaha" ili se "divlja stoka s istoka" odnosi na čitav narod, pa i narode preko istočnih granica Hrvatske.)